

Współpraca Państwowej Inspekcji Pracy z partnerami społecznymi

Podstawowym celem działań Państwowej Inspekcji Pracy jest poprawa stanu ochrony pracy w naszym kraju. Osiągnięcie tego celu nie byłoby jednak możliwe bez szerokiego wsparcia sojuszników inspekcji pracy, wśród których szczególne miejsce zajmują partnerzy społeczni PIP. Już sam Ustawodawca podkreślił wyjątkowe ich znaczenie, stwierdzając w art. 14 ust. 1 ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy z 13 kwietnia br. m.in.: „Państwowa Inspekcja Pracy przy realizacji swoich zadań współdziała ze związkami zawodowymi, organizacjami pracodawców, organami samorządu załogi, radami pracowników, społeczną inspekcją pracy (...)”. Potwierdzeniem ważnej roli partnerów społecznych są również długofalowe programy działania oraz plany roczne Państwowej Inspekcji Pracy. Zawarte w nich tematy uwzględniają merytoryczne sugestie zgłaszane przez związki zawodowe i organizacje pracodawców.

Zacieśnianiu i optymalnemu ukierunkowywaniu współdziałania inspekcji z jej partnerami służą porozumienia o współpracy. Warto przypomnieć, że w lutym bieżącego roku główny inspektor pracy podpisał porozumienie w sprawie zasad współdziałania w zakresie ochrony pracy z szefami największych central związkowych: przewodniczącym Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”, przewodniczącym Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych i przewodniczącym Prezydium Forum Związków Zawodowych. Obejmuje ono m.in. wspólne inicjatywy mające na celu przeciwdziałanie zagrożeniom w miejscu pracy i zmierzające do dostosowania metod prewencji w dziedzinie ochrony pracy do zmieniających się uwarunkowań społecznych i gospodarczych, jak też wspólne przedsięwzięcia informacyjno-promocyjne oraz współpracę w zakresie szkoleń. Wcześniej podobne porozumienia inspekcja pracy zawarła z organizacjami pracodawców: Związkiem Rzemiosła Polskiego i Polską Konfederacją Pracodawców Prywatnych *Lewiatan*. Przedsięwzięcia te są zgodne z europejskimi standardami w dziedzinie szeroko rozumianej prewencji w sferze ochrony pracy. Główne założenie takiego kierunku działań głosi, bowiem, że osiągnięcie zakładanych celów wymaga partnerskiego udziału wszystkich stron i osób zainteresowanych poprawą stanu ochrony pracy. Współpraca z partnerami społecznymi pozwala skoncentrować działalność

promocyjną inspekcji pracy na obszarach o najwyższej skali nieprawidłowości w zakresie praworządności w stosunkach pracy i jej bezpieczeństwa.

Wymiana informacji

Ważne miejsce w działaniach promocyjnych inspekcji zajmują spotkania i narady informacyjno-szkoleniowe z różnymi jej partnerami, organizowane zarówno na szczeblu centralnym, jak i na szczeblu okręgowych inspektoratów pracy. Pozwalają one na bieżąco wsłuchiwać się w sygnały płynące od partnerów społecznych oraz wychodzić na przeciw ich oczekiwaniom, dotyczącym eliminowania nieprawidłowości w dziedzinie prawa pracy. Tylko w ciągu ostatnich kilkunastu miesięcy główny inspektor pracy i zastępcy głównego inspektora pracy uczestniczyli w licznych spotkaniach z przedstawicielami ogólnokrajowych central związkowych, a także niektórych regionalnych struktur związkowych. Omawiano bieżące problemy w sferze przestrzegania prawa pracy, kwestie związane z programem działania PIP i formami współpracy. Najpilniejsze problemy ochrony pracy były także przedmiotem rozmów ze środowiskami pracodawców. Koncentrowano się zwłaszcza na tematyce bezpieczeństwa pracy w budownictwie, warunkach, w jakich zatrudniani są pracownicy wielkopowierzchniowych placówek handlowych, przestrzeganiu przepisów prawa o wypłacie wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy.

Niezwykle cennym doświadczeniem dla inspekcji są spotkania i narady informacyjno-szkoleniowe na szczeblu okręgowych inspektoratów pracy.

- W roku ubiegłym było ich łącznie 629. Okręgowi inspektorzy pracy, ich zastępcy oraz inspektorzy pracy odbyli 160 spotkań i narad z reprezentantami regionalnych struktur związkowych, 156 – z członkami organizacji pracodawców oraz 313 – z przedstawicielami lokalnych instytucji samorządowych, administracyjnych i organizacji społecznych.

Zbliżone dane w tym zakresie odnoszą się do roku wcześniejszego, tj. 2005: łącznie zorganizowano 653 narady i spotkania, 188 z przedstawicielami związków zawodowych oraz 156 z członkami organizacji pracodawców, co świadczy o stabilizowaniu się tych form aktywności urzędu. Warto przy tej okazji zaznaczyć, że w ostatnich latach nastąpił wzrost liczby spotkań i narad ze środowiskami pracodawców (106 w 2003 r.; 136 w 2004 r. i 158 w 2005 r.). Tendencja ta jest zgodna z do-

brymi praktykami charakterystycznymi dla działalności inspekcji pracy państw Unii Europejskiej.

Przykłady:

- 6 lutego br. w Katowicach z inicjatywy przewodniczącego NSZZ „Solidarność” Regionu Śląsko-Dąbrowskiego, odbyła się konferencja pod hasłem „Czy człowiek pracy umarł?”. Uczestniczyli przedstawiciele kierownictwa PIP oraz OIP.
- 7 marca w Warszawie odbyło się spotkanie przedstawicieli Sekcji Krajowej Pracowników Administracji Rządowej i Samorządowej (PARIS) NSZZ „Solidarność” z przedstawicielami kierownictwa Państwowej Inspekcji Pracy. Omawiano problemy z zakresu prawa pracy nurtujące związkowców.
- 13 marca w Warszawie obradowała Rada do Spraw Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie przy Głównym Inspektorze Pracy. Tematem posiedzenia była diagnoza stanu wypadkowości na budowach i poszukiwanie sposobów zmniejszenia zagrożeń dla zdrowia i życia pracowników zatrudnionych w tej branży.
- 27 kwietnia w Białymstoku odbyło się seminarium o wypadkach przy pracy w podlaskich zakładach. Zorganizowali je Okręgowy Inspektorat Pracy oraz Zarząd Regionu Podlaskiego NSZZ „Solidarność”. Uczestniczyli przedstawiciele kierownictwa PIP.
- 28 kwietnia w Krośnie Zarząd Regionu Podkarpacie NSZZ „Solidarność” i Okręgowy Inspektorat Pracy w Rzeszowie zorganizowali konferencję na temat: „Skuteczność instytucji nadzoru nad warunkami pracy w Polsce”. Uczestniczyli przedstawiciele kierownictwa PIP.
- 20 czerwca w cementowni Lafarge Cement S.A. w Małogoszczu w woj. Świętokrzyskim odbyło się wyjazdowe posiedzenie Sejmowej Komisji Pracy poświęcone bezpieczeństwu i higienie pracy w przemyśle materiałów budowlanych. Uczestniczyli przedstawiciele kierownictwa PIP oraz OIP.

Szkolenia dla partnerów społecznych

Nieodłącznym elementem działalności Państwowej Inspekcji Pracy na rzecz partnerów społecznych: związków zawodowych, społecznych inspektorów pracy, organizacji pracodawców oraz innych podmiotów są szkolenia. Ich tematyka uzgadniana jest na podstawie porozumień zawartych pomiędzy Państwową Inspekcją Pracy

a centralami związkowymi; bądź też centrale związkowe zgłaszają Państwowej Inspekcji Pracy zapotrzebowanie na realizację określonych tematów. Szkolenia organizowane są dwutorowo – na szczeblu centralnym przez Główny Inspektorat Pracy oraz regionalnym – przez okręgowe inspektoraty pracy.

Szkolenia te odbywają w Ośrodku Szkolenia Państwowej Inspekcji Pracy we Wrocławiu lub w miejscach zaproponowanych przez stronę związkową (PIP zapewnia kadre wykładowczą oraz materiały szkoleniowe, pozostałe koszty ponosi strona związkowa). Wykłady prowadzą doświadczeni inspektorzy pracy, prawnicy, inżynierowie, a adresatami działalności szkoleniowej są społeczni inspektorzy pracy oraz reprezentanci central związkowych.

W pierwszej połowie 2007 roku na szczeblu centralnym odbyło się 5 szkoleń dla 175 osób, z czego 3 odbyły się w Ośrodku Szkolenia PIP we Wrocławiu.

Szkolenia szczebla centralnego

2005		2006		I połowa 2007	
Liczba szkoleń	Liczba uczestników	Liczba szkoleń	Liczba uczestników	Liczba szkoleń	Liczba uczestników
Związki zawodowe					
5	200	5	189	5	175
Organizacje pracodawców					
5	100	13	390	10	150

Szkolenia szczebla regionalnego

2005		2006		I połowa 2007	
Liczba szkoleń	Liczba uczestników	Liczba szkoleń	Liczba uczestników	Liczba szkoleń	Liczba uczestników
Związki zawodowe					
330	10000	230	8444	178	4918
Organizacje pracodawców					
185	5000	107	3053	56	2236
Samorząd terytorialny					
178	5600	188	7102	37	1445

W ostatnich latach tematyka szkoleń na szczeblu centralnym przedstawiała się m.in. następująco:

- **2005** – *Jednakowe traktowanie – równe prawa pracownika – w oparciu o doświadczenia kontrolne PIP. Społeczny nadzór nad warunkami pracy. Techniczne bezpieczeństwo pracy oraz zarządzanie bezpieczeństwem pracy. Wymagania bezpieczeństwa dotyczące gospodarowania niebezpiecznymi substancjami chemicznymi (Reach),*
- **2006** – *Zadania i uprawnienia SIP – metodyka kontroli zagadnień ochrony pracy. Minimalne wymagania bhp maszyn użytkowanych przez pracowników podczas pracy – przepisy regulujące obowiązki pracodawców dotyczące dopuszczenia maszyn i urządzeń do eksploatacji. Dostosowanie do minimalnych wymagań. Plan BIOZ. Obowiązki i prawa generalnego wykonawcy budowy i podwykonawców*
- **I połowa 2007** – *Najczęściej występujące problemy związane z zastosowaniem prawa pracy w ocenie PIP. Czas pracy z uwzględnieniem rozwiązań prawnych dotyczących określonych grup zawodowych, tj. kierowców, pracowników służby zdrowia, służb komunalnych. Zadania i uprawnienia SIP – metodyka kontroli zagadnień ochrony pracy. Charakter prawny wypadków przy pracy i rekompensat z tego tytułu. Zróżnicowana składka na ubezpieczenia wypadkowe. Jak kontrolować stan maszyn i urządzeń technicznych pod kątem minimalizowania zagrożeń i ryzyka na miejscu pracy.*

Warto nadmienić, iż od początku 2007 roku PIP z myślą o przeciwdziałaniu najczęściej występującym nieprawidłowościom ujawnianym podczas kontroli proponowała wszystkim współorganizatorom wprowadzenie do programu szkoleń zajęć dotyczących właśnie tych nieprawidłowości. Oznacza to, iż dwa tematy szkoleń poświęcone będą: czasowi pracy, wynagrodzeniom pracowniczym, wymaganiom minimalnym, bezpieczeństwu pracy w budownictwie. Natomiast pozostałe tematy to propozycje central związkowych, które stanowią uzupełnienie merytorycznej części szkolenia. W zamyśle taki sposób konstruowania programów szkoleń ma być okazją do wspólnego zastanowienia się nad eliminacją nagminnie występujących nieprawidłowości.

W pierwszym półroczu bieżącego roku przeszkolono działaczy Forum Związków Zawodowych, NSZZ Solidarność, OPZZ. W III i IV kwartale przewidziano szkolenia m.in. dla Związku Zawodowego Budowlani, NSZZ „Solidarność”, Sekretariatu Budownictwa, Związku Nauczycielstwa Polskiego, Związku Zawodowego Górników, Federacji Związków Zawodowych Pracowników Ochrony Zdrowia. Należy także nad-

mienić, iż na szczeblu centralnym odbyło się również szkolenie dla organizacji pracodawców, tj. PKPP Lewiatan (dla 15 uczestników). W IV kwartale przewidziano szkolenie dla Związku Rzemiosła Polskiego, PKPP Lewiatan.

Na szczeblu regionalnym dominowała następująca tematyka:

- **2005** – zmiany w Kodeksie pracy. Współpraca PIP z organami nadzoru. Obowiązki i prawa społecznej inspekcji pracy. Minimalne wymaganie dotyczące użytkowanych maszyn. Bezpieczeństwo pracy w budownictwie oraz ocena ryzyka zawodowego;
- **2006** – Czas pracy, wynagrodzenia, układy zbiorowe pracy. Bezpieczeństwo pracy pracowników młodocianych. Bezpieczeństwo pracy na budowie;
- **I połowa 2007 r.**– Wynagrodzenia, mobbing i dyskryminacja w zatrudnieniu. Działania na rzecz zapobiegania dolegliwościom układu mięśniowo-szkieletowego. Wypadki przy pracy oraz ocena ryzyka zawodowego.

Dążymy do tego, aby analogicznie do rozwiązań centralnych – podczas wszystkich szkoleń organizowanych przez okręgowe inspektoraty pracy, omawiano najczęściej występujące nieprawidłowości w stosunkach pracy – ujawnione podczas kontroli Państwowej Inspekcji Pracy.

W I półroczu, br. okręgowe inspektoraty pracy uczestniczyły w organizacji szkoleń m.in. dla OPZZ (Związek Zawodowy *Budowlani*, Związek Nauczycielstwa Polskiego, Związek Zawodowy Górników); NSZZ *Solidarność*; Forum Związków Zawodowych (Ogólnopolski Związek Zawodowy Pielęgniarek i Położnych, NSZZ Pracowników Policji), Federacji Niezależnych Samorządowych Związków Zawodowych. Ponadto okręgowe inspektoraty pracy zorganizowały szkolenia dla organizacji pracodawców, tj. m.in. dla Konfederacji Pracodawców Polskich (Poczta Polska, Związek Pracodawców Mediów Publicznych); Związku Rzemiosła Polskiego oraz dla instytucji samorządu terytorialnego – pracownicy administracyjni, pracodawcy, uczniowie i nauczyciele.

Podczas szkoleń wykładowcy posługiwali się materiałami dydaktycznymi przygotowanymi przez Państwową Inspekcję Pracy – wydawnictwami PIP takimi jak: poradniki (np. *Poradnik dla pracodawcy*, *Poradnik dla podejmujących pierwszą pracę*); broszury (np. *Sprzęt roboczy – minimalne wymagania*); ulotki (np. *Stres w pracy*, *Ręczne prace transportowe*); prezentacje multimedialne (np. *Zagrożenia wypadkowe i zawodowe w zakładzie obróbki drewna*). Z uwagi na duże zainteresowanie związkowców materiałem edukacyjnym *Poradnik dla społecznego inspektora pracy* (w la-

tach 2005 – 2007 łączny nakład wynosił 30 tys. w wersji papierowej i 20 tys. płyt CD) – Państwowa Inspekcja Pracy planuje w 2008 r. wydać dla partnerów społecznych kolejny materiał szkoleniowy *Sprzęt roboczy - minimalne wymagania*.

W czasie szkoleń na szczeblu centralnym organizowanym przez Państwową Inspekcję Pracy uczestnicy są proszeni o wypełnienie anonimowych ankiet (w I połowie 2007 odpowiedziało na nie 94 słuchaczy – związkowców. Pytani byli między innymi o propozycje tematów, które powinny pojawić się na kolejnych szkoleniach centralnych). Z analizy dotychczas przeprowadzonych ankiet wynika, iż związkowcy najchętniej chcieliby poszerzać swoją wiedzę pod kątem zmian zachodzących w przepisach prawa pracy, natomiast społeczni inspektorzy pracy oczekują edukacji w kierunku ochrony trwałości stosunku pracy oraz uprawnień kontrolnych społecznego inspektora pracy. Należy również podkreślić, iż w związku ze zmianą ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy wzrosło zainteresowanie szkoleniami z zakresu nowelizacji tej właśnie ustawy. Ponadto pojawiają się sugestie tematów dotyczących konkretnych branż, np. przemysłu drzewnego, transportu czy ochrony zdrowia. Ankiety są również źródłem wiedzy o tym, jak partnerzy społeczni oceniają organizację szkoleń. Pytani o przygotowanie merytoryczne wykładowców, przystępność przekazywanych informacji, jakość przekazanych materiałów szkoleniowych – oceniają je wysoko, zaś uwagi najczęściej dotyczą zbyt małej liczby dni przeznaczonych na szkolenia, w stosunku do rozległości zagadnień tematycznych. **Istotne jest to, że uczestnicy seminariów – a zwłaszcza społeczni inspektorzy pracy – wielokrotnie podkreślają, iż wiedza, jaką zdobyli podczas szkoleń, jest przydatna podczas wykonywania obowiązków w macierzystych zakładach pracy.**

Słuchacze zwracali uwagę także na to, iż forma przekazywanych wiadomości jest przystępna dla słuchaczy, a wymiernym efektem szkoleń jest podniesienie świadomości dotyczącej prawa pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy zarówno wśród pracowników, jak i pracodawców. **Wielu pracodawców, którzy uczestniczyli w szkoleniach zgłosiło się do ogólnopolskiego konkursu *Pracodawca – organizator pracy bezpiecznej* lub przystąpiło do programu prewencyjnego PIP *Zdobądź Dyplom Państwowej Inspekcji Pracy*.** W opinii działaczy związkowych i społecznych inspektorów pracy szkolenia przyczyniły się do wzrostu liczby zaleceń i uwag wydawanych przez społecznych inspektorów pracy w zakresie prawnej ochrony pracy, czyli wzrostu aktywności działań w zakładach pracy.

Równie ważnym elementem działalności edukacyjnej Państwowej Inspekcji Pracy realizowanej wspólnie z partnerami są seminaria, sympozja i konferencje naukowe. Na uwagę zasługuje różnorodność omawianych na tych spotkaniach tematów, m.in. emigracja zarobkowa, niepełnosprawni w środowisku pracy, sposoby zapobiegania stresowi w miejscu pracy, ochrona zdrowia pracujących, bezpieczeństwo w górnictwie. Do tej pory w 2007 roku zorganizowano ich 24.

Przykłady:

- *w marcu br. w Ustroniu zorganizowano IX Konferencję: „Problemy Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Polskim Górnictwie. Konferencja odbywa się cyklicznie, a jej celem jest między innymi ocena stanu bezpieczeństwa w podziemnych, odkrywkowych i otworowych zakładach górniczych (OIP Katowice),*
- *w czerwcu br. odbyło się VII Forum Drogownictwa „Prognozy rozwoju sieci drogowej na Śląsku” - w aspekcie organizacji przez Polskę i Ukrainę piłkarskich mistrzostw świata w piłce nożnej „Euro 2012”. Przedstawiciel PIP przedstawił referat omawiający problematykę bezpieczeństwa pracy przy wykonywaniu robót drogowych na podstawie analizy wypadków przy pracy występujących na przestrzeni ostatnich lat (OIP Katowice),*
- *Małopolski Związek Pracodawców był jednym z organizatorów Seminarium „Kobieta pracująca”, jakie odbyło się 8 marca 2007 roku w Krakowie. Jednym z punktów była dyskusja panelowa na temat stresu, w tym zachowania równowagi „dom – praca”. Wśród uczestników znalazł się Zastępca Okręgowego Inspektora Pracy, który podkreślił, że stres w pracy bierze się także z niezadowolenia z warunków pracy i warunków przestrzegania prawa pracy, czego wyrazem są zgłoszenia o nieprawidłowościach kierowane do inspekcji pracy (OIP Kraków),*
- *w maju, w ramach „Dni zdrowego kręgosłupa”, odbyła się konferencja dla przedstawicieli małych i średnich przedsiębiorstw, na temat przeciwdziałania zagrożeniom mięśniowo-szkieletowym oraz popularyzacji bezpiecznych zachowań w środowisku pracy. Współorganizatorem konferencji obok Centralnego Instytutu Ochrony Pracy była Państwowa Inspekcja Pracy; której przedstawiciel zaprezentował uczestnikom spotkania referat „Zagadnienia zagrożeń mięśniowo-szkieletowych osób pracujących w domach pomocy społecznej”. Ogółem w*

konferencji uczestniczyło ponad 120 osób, przede wszystkim pracodawców, pracowników służby bhp, społecznych inspektorów pracy i przedstawicieli związków zawodowych (OIP Lublin),

- *w maju OIP Warszawa był organizatorem konferencji „Zakład pracy wspólnym dobrem” organizowanej przy współudziale związków zawodowych: NSZZ „Solidarność” Region Mazowsze, Rady OPZZ województwa mazowieckiego, Zarządu Forum Związków Zawodowych województwa mazowieckiego. Konferencja zorganizowana dla pracodawców połączona była ze szkoleniem na temat czasu pracy kierowców, czasu pracy w służbie zdrowia oraz agencjach bezpieczeństwa (OIP Warszawa),*
- *w maju zastępca Okręgowego Inspektora Pracy we Wrocławiu uczestniczył w konferencji pod hasłem „Najnowsze kierunki modernizacji europejskiego prawa pracy”, zorganizowanej przez Związek Pracodawców Dolnego Śląska. W spotkaniu udział wzięli m.in. przedstawiciele pracodawców, związków zawodowych, władz samorządowych i wojewódzkich (OIP Wrocław).*

Doradztwo dla partnerów społecznych

Partnerzy społeczni Państwowej Inspekcji Pracy korzystają z poradnictwa dotyczącego zarówno prawnych, jak i technicznych zagadnień prawa pracy. W 2006 roku udzielono im 15,9 tys. porad, natomiast w pierwszej połowie 2007 roku – 11 tys., z czego 1,9 tys. porad udzielono społecznym inspektorom pracy. Z kolei liczba porad udzielanych pracodawcom i organizacjom pracodawców wykazuje tendencję spadkową: w 2006 roku udzielono 406,7 tys. porad, a w pierwszym półroczu 2007 roku – 161,4 tys.

Chociaż porady były udzielane przede wszystkim podczas kontroli zakładów pracy prowadzonych przez inspektorów pracy, to udzielano ich również w trakcie dyżurów inspektorów pracy w siedzibach ponadzakładowych struktur związkowych i organizacji pracodawców. Zainteresowaniem cieszyły się także punkty konsultacyjne inspekcji organizowane podczas targów, wystaw, imprez promocyjno-edukacyjnych czy też imprez będących elementami kampanii informacyjnych. Z całości udzielonych w roku 2006 porad ok. 80% było związanych z prawem pracy, pozostałe 20% dotyczyło zagadnień bhp.

Najczęściej poruszane przez partnerów społecznych problemy dotyczyły w szczególności przepisów o czasie pracy i stosunku pracy. Pojawiały się także zapytania dotyczące ustawy o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników i ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Duża liczba zapytań związana była z ochroną prawną działalności związkowej. Zarówno pracodawcy, jak i organizacje związkowe zgłaszali wątpliwości prawne i wykazali zainteresowanie problematyką dotyczącą zawierania, funkcjonowania i rejestracji układów zbiorowych pracy. Zwracali się o konsultację na etapie prowadzenia rokowań zmierzających do zawarcia układu zbiorowego pracy i protokołów dodatkowych. Wyjaśnienie wątpliwości stronom układu przed złożeniem przez nich wniosku o rejestrację skutkuje tym, że przedkładane do rejestracji układy czy protokoły dodatkowe zawierają mniejszą liczbę postanowień niezgodnych z prawem.

Porady związane z technicznymi aspektami bezpieczeństwa pracy dotyczyły między innymi wyposażenia stanowisk pracy oraz maszyn i urządzeń w odpowiednie zabezpieczenia, warunków zatrudnienia przy monitorze ekranowym, pracy w warunkach szkodliwych i uciążliwych, w tym zasad przyznawania dodatków za pracę w tych warunkach, zapewnienia właściwych warunków bhp w stosunku do osób niepełnosprawnych, wydzielenia palarni, wydawania napojów i posiłków wzmacniających i regeneracyjnych. Ponadto udzielano porad w zakresie zapewnienia odzieży roboczej oraz ustalania przyczyn i okoliczności wypadków przy pracy.

***Na przykład** w marcu 2007 roku. odbyło się spotkanie z osobami reprezentującymi strony układu zakładowego dla Katowickiego Holdingu Węglowego S.A. w Katowicach, którego tematem była problematyka dotycząca obowiązywania Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników Zakładów Górniczych i jego wpływu na treść układu zbiorowego.*

Wydawnictwa i Internet dla partnerów społecznych

Państwowa Inspekcja Pracy prowadzi działalność wydawniczą. Znaczna część publikacji adresowana jest do pracodawców, pracowników i partnerów społecznych. Przygotowanie i druk publikacji są finansowane z budżetu, dlatego też broszury, ulotki, afisze są przekazywane zainteresowanym nieodpłatnie.

Plan wydawniczy na 2007 r. przewiduje publikację 38 pozycji w łącznym nakładzie blisko 400 000 egzemplarzy. Dla porównania w roku 2006 opublikowano 30 tytułów w łącznym nakładzie 337 000 egzemplarzy. W roku 2005 opublikowano podobną liczbę tytułów, jednak w dużym sumarycznym nakładzie 540 000. Było to możliwe dzięki dotacji unijnej, związanej z realizacją programu „Bezpieczna budowa”.

Kluczową sprawą dla efektywności wykorzystywania w działalności promocyjnej wydawnictw jest to, **aby broszury i ulotki trafiły do najbardziej zainteresowanych tematyką ochrony pracy.** Standardowe formy kolportażu polegające na docieraniu z publikacjami do odbiorców indywidualnych (np. podczas porad, inspekcji lub targów) coraz częściej uzupełniane są sposobami opartymi na współpracy z partnerami społecznymi, którzy pomagają dotrzeć do szerszej rzeszy odbiorców. Zasada ta realizowana jest w ten sposób, że wybrane tytuły wydawnictw dostarczane są do trzech reprezentatywnych central związkowych oraz organizacji pracodawców. Jeśli konkretne tytuły zostały wydrukowane w celu wsparcia akcji promocyjno-prewencyjnej (ostatnio kampania „Mniej dźwigaj”) wydawnictwa przekazywane są do partnerów biorących udział w akcji na przykład: OHP lub Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych Lewiatan, Federacji Związków Zawodowych Pracowników Ochrony Zdrowia. Wydawnictwa PIP przekazywane są partnerom społecznym także podczas szkoleń. Najczęściej są związane z tematyką szkolenia, pomocne w bieżącej działalności związkowców i pracodawców. W ten sposób informujemy o naszych nowościach osoby działające jako trenerzy szkoleń, a więc osoby, które szkolą innych i mają dostęp do ludzi zainteresowanych ochroną pracy. Kontakty podczas szkoleń z trenerami są okazją do pozyskania informacji, jaka tematyka wydawnictw jest aktualnie najbardziej oczekiwana. Dzięki tym informacjom łatwiej budować jest dobry plan wydawniczy, najlepiej zaspokajający potrzeby czytelników.

Współpraca realizowana na poziomie okręgowych inspektoratów pracy w zależności od możliwości i potrzeb lokalnych dotyczy kilkunastu, a nawet kilkudziesięciu partnerów.

Oprócz związków zawodowych i organizacji pracodawców okręgowe inspektoraty współpracują przy dystrybucji wydawnictw z:

- cechami rzemieślniczymi, izbami przemysłowo handlowymi, kongregacjami kupieckimi,
- konwentem wójtów i starostów, radami gmin,
- uczelniami wyższymi, proboszczami itp.

Z uwagi na fakt, że na publikacje Państwowej Inspekcji Pracy jest bardzo duże zapotrzebowanie, a drukowanych egzemplarzy nie starcza dla wszystkich chętnych, wydawnictwa udostępniane są na stronie internetowej PIP. Publikacje elektroniczne są przygotowane w taki sposób, aby zainteresowani problematyką wydawanych przez PIP publikacji mieli możliwość przeglądania i drukowania dla swoich potrzeb poszczególnych opracowań.

Powszechnie dostępnym i tanim sposobem komunikacji z partnerami jest Internet. W 2006 roku został zmieniony kształt strony internetowej PIP. Zbudowana na wzór portalu udostępnia maksymalnie dużo informacji już na pierwszej stronie. Między innymi dzięki tak przyjaznej formule **systematycznie wzrasta liczba internautów odwiedzających naszą stronę.** W 2005 roku odnotowaliśmy około miliona wejść, a w 2006 ponad milion dwieście tysięcy. Ta tendencja systematycznego wzrostu odwiedzin utrzymuje się także w roku bieżącym. W 2007 roku liczba wejść miesięcznie sięga 150 – 170 tys. Można więc przyjąć tezę, iż wzrastająca liczba odwiedzin na stronie internetowej PIP jest też zasługą naszych partnerów społecznych, którzy korzystają z umieszczonych na niej dokumentów. **W sumie w połowie roku 2007 internauci mieli dostęp do ok. 1000 dokumentów w formacie html i 500 dokumentów wielostronicowych w formacie pdf.** Na podstawie monitoringu strony www.pip.gov.pl możemy odnotować, że największym zainteresowaniem cieszyły się następujące tematy:

- Prawo pracy. Praktyczny poradnik dla pracodawcy (broszura);
- Poradnik bhp (broszura);
- Omówienie zmian w prawie pracy oraz Kodeks pracy;
- Informacja o bezpłatnych poradach w okręgowych inspektoratach pracy;
- Pytania do PIP z odpowiedziami oraz
- Lista kontrolna z komentarzem – Dostosuj swój zakład pracy do obowiązującego prawa pracy.

W najbliższym czasie planowane jest uruchomienie newslettera, a więc bezpłatnej usługi polegającej na wysyłaniu do zainteresowanych na adres poczty elektro-

nicznej pakietu informacji poświęconych ochronie pracy. Umożliwi to znaczne poszerzenie grupy internautów regularnie odbierającej od nas informacje dotyczące ochrony pracy, systematyczny kontakt z pracodawcami różnych branż. Przypuszczamy, też, że wielu z nich będzie przedstawicielami naszych partnerów społecznych.

Warto dodać, że wszystkie okręgowe inspektoraty mają swoje podstrony internetowe. Między innymi zawierają one serwis informacyjny dotyczący działalności okręgowego inspektoratu pracy. Wszystkie wydarzenia związane ze współpracą z partnerami społecznymi są tam systematycznie relacjonowane.

Kontrole na wniosek związkowców

Istotną formą współpracy Państwowej Inspekcji Pracy z partnerami społecznymi jest podejmowanie kontroli przeprowadzanych na wniosek organizacji związkowych.

Od kilku lat ich liczba utrzymuje się na zbliżonym poziomie: w 2005 r. - 1214, w 2006 r. – 1017, czyli w granicach 1,5% - 2% w stosunku do ogółu kontrolowanych zakładów. Z danych za pierwsze półrocze br. wynika, że do 30 czerwca 2007 r. do Państwowej Inspekcji Pracy od różnych organizacji związkowych wpłynęło 640 wniosków o podjęcie działań kontrolnych. *W ostatnich latach dominują skargi i wnioski o przeprowadzenie kontroli składane przez NSZZ „Solidarność” – w I półroczu br. stanowiły one 47 proc. wszystkich skarg zgłoszonych przez partnerów społecznych.* Ponadto kontrole podejmowane były z inicjatywy organizacji związkowych zrzeszonych w OPZZ (np. Związek Nauczycielstwa Polskiego) oraz działających w ochronie zdrowia (m.in. Ogólnopolski Związek Zawodowy Pielęgniarek i Położnych, Ogólnopolski Związek Zawodowy Lekarzy, Związek Zawodowy Pracowników Ochrony Zdrowia). Państwowa Inspekcja Pracy rozpatrywała również wnioski składane przez organizacje związkowe działające w administracji państwowej (np. Związek Zawodowy Pracowników Świętokrzyskiego Urzędu Skarbowego, Związek Zawodowy Pracowników Egzekucji Administracyjnej przy I Urzędzie Skarbowym w Lublinie).

Skargi organizacji związkowych dotyczą najczęściej nieprawidłowości w zakresie:

- czasu pracy i udzielania urlopów (27 proc. - I półrocze 2007 r., 23 proc. - 2006 r.),

- terminowości i prawidłowości wypłacania wynagrodzeń za pracę (21 proc. - I półrocze 2007 r., 22 proc. - 2006 r.),
- naruszania przepisów o nawiązywaniu i rozwiązywaniu stosunku pracy (14 proc. - I półrocze 2007 r., 19 proc. - 2006 r.).
- związanych z tworzeniem zakładowych przepisów prawa pracy, funkcjonowaniem zakładowych funduszy świadczeń socjalnych, mobbingiem i dyskryminacją pracowników oraz uprawnieniami organizacji związkowych. Do Państwowej Inspekcji Pracy zgłaszane są także zastrzeżenia wobec pracodawców dotyczące problematyki bezpieczeństwa i higieny pracy (corocznie ok. 15 proc.), w tym: wyposażenia pracowników w środki ochrony indywidualnej, zapewnienia odpowiedniego stanu technicznego pomieszczeń pracy oraz pomieszczeń higieniczno-sanitarnych.

-

Przeprowadzone w wyniku skarg kontrole pozwoliły zidentyfikować i usunąć wiele istotnych nieprawidłowości z zakresu prawnej ochrony i technicznego bezpieczeństwa pracy. ***Trafność spostrzeżeń partnerów społecznych można ocenić poprzez odsetek skarg związkowych zasadnych lub częściowo zasadnych. W latach 2005-2006 odsetek ten kształtował się na poziomie 70-75 proc. (a w niektórych okręgowych inspektoratach pracy przekroczył 80 proc.)***

Skargi i wnioski do PIP traktowane są przez organizacje związkowe jako skuteczny środek egzekwowania od pracodawców przestrzegania prawa pracy. Zazwyczaj kontrole doprowadzają do przywrócenia praworządności w stosunkach pracy oraz zlikwidowania szeregu nieprawidłowości w obszarze bhp, w tym zagrożeń wypadkowych.

Przykład:

Inspektor z Okręgowego Inspektoratu Pracy w Gdańsku podczas kontroli przeprowadzonej na wniosek Zakładowej Organizacji Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Pielęgniarek i Położnych w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Malborku stwierdził niewypłacenie pracownikom wynagrodzenia za pracę oraz innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy. W związku z nieprawidłowościami ujawnionymi podczas kontroli skierował do pracodawcy nakazy płatnicze dotyczące niezwłocznego wypłacenia:

- wynagrodzenia za pracę wraz z dodatkami wynikającymi z regulaminu pracy za miesiąc styczeń – 311 pracownikom i za miesiąc luty 2007 r. - 309 pracownikom, w łącznej kwocie 1 189 453,07 zł,
- wynagrodzenia za dyżury medyczne oraz wynagrodzenie za gotowość do pracy za miesiąc styczeń - 33 pracownikom i za miesiąc luty 2007 r. 35 pracownikom, w łącznej kwocie 217 974,06 zł,
- wynagrodzenie za czas choroby za miesiąc styczeń – 13 pracownikom i za miesiąc luty 2007 r. – 39 pracownikom w łącznej kwocie 17 606,92 zł,
- nagrody jubileuszowej – 3 pracownikom w łącznej kwocie 10 115,01 zł,
- ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w związku z rozwiązaniem stosunku pracy w 2007 r. – 3 pracownikom w łącznej kwocie 2 228,08 zł,
- odszkodowania w związku z rozwiązaniem stosunku pracy w trybie art. 551 § 1 kodeksu pracy – 2 pracownikom w łącznej kwocie 1 778,51 zł,
- jednemu pracownikowi odprawy w kwocie 4 698,69 zł w związku z rozwiązaniem stosunku pracy na podstawie ustawy o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników.

Inspektor pracy skierował do Prokuratury Rejonowej w Malborku zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa określonego w art. 218 § 1 k.k. jako uporczywe naruszanie uprawnień pracowniczych, w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Malborku, polegające na niewypłacaniu pracownikom od miesiąca stycznia 2007 r. wynagrodzenia za pracę wraz z dodatkami wynikającymi z regulaminu wynagradzania oraz innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy.

Kampanie społeczne z udziałem partnerów

Do przedsięwzięć popularyzujących ochronę pracy należą kampanie oraz programy prewencyjne realizowane z udziałem partnerów społecznych.

W 2005 roku Państwowa Inspekcja Pracy realizowała kampanię „Bezpieczeństwo pracy w budownictwie”. **W toku kampanii przeprowadzono cykl szkoleń dla partnerów społecznych działających w branży budowlanej. Problematyka szkoleń – przygotowana we współpracy z organizacjami pracodawców, izbami inżynierów budownictwa i związkami zawodowymi – obejmowała najważniejsze zagadnienia bezpieczeństwa pracy w budownictwie.** W kolejnym etapie szkoleń,

objętych dofinansowaniem z funduszy Unii Europejskiej, zrealizowano 4 moduły tematyczne:

- najważniejsze akty prawne regulujące bezpieczeństwo pracy w budownictwie,
- najważniejsze elementy planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (bioz),
- ocena ryzyka zawodowego,
- poprawna organizacja placu budowy przez pryzmat najczęściej dostrzeganych podczas kontroli nieprawidłowości.

Ogółem we wszystkich okręgowych inspektoratach pracy przeszkolono ponad 2 000 osób. Ponadto w Ośrodku Szkolenia PIP we Wrocławiu dla 60 ekspertów ze związków zawodowych i organizacji pracodawców, uczestniczących w realizacji projektu, zorganizowano szkolenia, których tematem były zagrożenia na placu budowy i sposoby ich eliminacji. W szkoleniach brali udział m.in. przedstawiciele NSZZ „Solidarność”, OPZZ, Forum Związków Zawodowych, Związku Zawodowego Budowlani oraz Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Służby BHP.

Współpraca z partnerami społecznymi była kontynuowana w 2006 r. podczas realizacji kolejnej kampanii „Młodzi pracownicy – bezpieczny start”. Miała ona na celu edukację młodzieży w dziedzinie zagrożeń zawodowych, kształtowanie pożądanych postaw w zakresie bezpiecznych zachowań oraz informowanie młodych o różnorodnych aspektach prawnej ochrony pracy. Na szczeblu okręgowych inspektoratów pracy wspólnie m.in. ze Związkiem Rzemiosła Polskiego, Ochotniczymi Hufcami Pracy, władzami samorządowymi organizowano konkursy, seminaria, szkolenia, a także imprezy plenerowe adresowane do młodzieży i młodych pracowników. W kampanię wpisują się również „Konkurs wiedzy o zasadach bezpieczeństwa i higieny pracy dla uczniów z zakładów rzemieślniczych”, organizowany przez Państwową Inspekcję Pracy wspólnie ze Związkiem Rzemiosła Polskiego.

W 2006 roku PIP realizowała również pilotażowy program dla pracodawców dotyczący „**Przeciwdziałania negatywnym skutkom przeciążenia psychicznego i stresu w pracy**”. Celem programu było przekazanie podmiotom odpowiedzialnym za kształtowanie bezpiecznych i zdrowych warunków pracy: wiedzy dotyczącej przyczyn stresu zawodowego i jego negatywnych skutków zdrowotnych, informacji o metodzie pomiaru stresogenności pracy i zaoferowanie pomocy w przeprowadzaniu takiego pomiaru w zakładzie oraz udzielenie porad prawnych, technicznych i organizacyjnych w zakresie kształtowania korzystnych psychospołecznych warun-

ków pracy oraz metod ograniczania nadmiernego stresu w pracy. W całym kraju w spotkaniach dotyczących stresu wzięło udział łącznie 2137 osób: w tym 884 pracodawców, 54 przedstawiciele organizacji zrzeszających pracodawców, 237 pracowników służby zdrowia, 175 pracowników oświaty, 102 sądownictwa, 45 handlu, a także 279 pracowników służby bezpieczeństwa i higieny pracy, 204 członków organizacji związkowych i 157 pracowników młodocianych.

Duże zainteresowanie programem zarówno ze strony pracodawców, jak i przedstawiciele związków zawodowych przyczyniło się do podjęcia decyzji o kontynuacji programu w 2007 r.

Przykładem realizacji programu prewencyjnego PIP dotyczącego przeciążenia psychicznego i stresu w pracy w pierwszym półroczu 2007 r. są prowadzone przez Okręgowy Inspektorat Pracy w Katowicach badania kwestionariuszowe, dotyczące oceny cech pracy w grupie pracowników komend powiatowych i miejskich policji. Badaniami objęto 150 pracowników korpusu cywilnego policji. Na wrzesień 2007 r. planowane jest zakończenie programu wraz ze szkoleniem służb bhp Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach, dotyczącym stresu w pracy, a także podjęcie działań mających na celu pomoc we wdrożeniu wniosków profilaktycznych.

Współpracę ze związkami zawodowymi oraz organizacjami pracodawców Państwowa Inspekcja Pracy nawiązała również w związku z realizacją tegorocznej kampanii dotyczącej zapobieganiu przeciążeniom układu mięśniowo-szkieletowego pod hasłem „Mniej Dźwigaj”. Na potrzeby kampanii przygotowano specjalistyczne wydawnictwa dotyczące przenoszenia i przemieszczania ciężarów – część nakładu została przekazana do dystrybucji organizacjom pracodawców oraz Ochotniczym Hufcom Pracy. Na październik zaplanowany został cykl szkoleń w okręgowych inspektoratach pracy dla przedstawicieli pracodawców z sektora ochrony zdrowia i handlu odpowiedzialnych za przestrzeganie przepisów bhp. ***Do udziału w szkoleniach zaproszeni zostali również przedstawiciele związków zawodowych i społeczni inspektorzy pracy działający w branżach objętych programem.*** We wrześniu i październiku br. Wspólnie z Polską Konfederacją Pracodawców Prywatnych *Lewiatan* i Polską Organizacją Handlu i Dystrybucji zorganizowane zostaną w dużych centrach handlowych, w całej Polsce, pokazy przenoszenia i przemieszczania ciężar-

rów zgodnie z obowiązującymi przepisami i zasadami oraz szkolenia dla pracowników. Podczas tego wydarzenia uruchomione zostaną również stoiska, na których będzie można zapoznać się z wydawnictwami PIP oraz skorzystać z porad dotyczących dolegliwości układu mięśniowo-szkieletowego.

Wspólnie z Centralnym Instytutem Ochrony Pracy zorganizowane zostały „Dni zdrowego kręgosłupa w Zamościu” (od 2 maja do 2 czerwca br.). Przy udziale NSZZ „Solidarność” przygotowano konferencję „Rola społecznej inspekcji pracy w przeciwdziałaniu zagrożeniom mięśniowo-szkieletowym”. W Cechu Rzemiosł Różnych odbyło się seminarium dotyczące tej tematyki, natomiast dla przedstawicieli małych i średnich przedsiębiorstw zorganizowano konferencję pt.: „Mniej dźwigaj – przeciwdziałanie zagrożeniom mięśniowo-szkieletowym”.

Współpraca w realizacji konkursów

Celem organizacji konkursów jest popularyzowanie wiedzy na temat ochrony pracy, a także wskazywanie prawidłowych i najlepszych wzorców jej stosowania.

Organizacje pracodawców i związki zawodowe mogą wykorzystywać tę formę promocji dobrych praktyk poprzez: zgłaszanie kandydatów, nagłaśnianie informacji o konkursach oraz ich zwycięzcach. Możliwości, jakie dają regulaminy są jednak wykorzystywane przez partnerów rzadziej niż byśmy tego oczekiwali. Uczestników do udziału zapraszają głównie inspektorzy pracy, a w znacznie mniejszej liczbie organizacje związkowe i organizacje pracodawców.

Najważniejszy konkurs PIP to „**Pracodawca – organizator pracy bezpiecznej**”, mający na celu nagradzanie pracodawców najlepiej dbających o bezpieczne warunki pracy w przedsiębiorstwach (*W 2005 r. do konkursu zgłoszono 222 zakłady, z czego nagrodzonych zostało 25 pracodawców. W roku 2006 r. 254 zakłady, 19 najlepszych otrzymało nagrody i wyróżnienia Głównego Inspektora Pracy*).

Na szczeblu okręgowych inspektoratów pracy organizowane są konkursy: „Bezpieczna budowa” promujący wykonawców robót budowlanych, zapewniających bezpieczne stanowiska pracy, oraz „Konkurs na najaktywniejszego zakładowego społecznego inspektora pracy”, który stawia sobie za cel kształtowanie prawdziwie aktywnej postawy społecznych inspektorów.

Realizując zasadę partnerstwa społecznego, Państwowa Inspekcja Pracy wspólnie ze Związkiem Rzemiosła Polskiego jest współorganizatorem Konkursu wie-

dzy o zasadach bhp dla młodzieży z zakładów rzemieślniczych, kierowanego do pracowników młodocianych uczących się zawodu. W pierwszym kwartale 2007 r. zakończona została kolejna edycja „Konkursu wiedzy o zasadach bhp dla młodzieży z zakładów rzemieślniczych”, organizowanego wspólnie ze Związkiem Rzemiosła Polskiego oraz Ministerstwem Edukacji Narodowej. Kierowany jest on do młodocianych pracowników rzemiosła, którzy mają okazję sprawdzić swoją wiedzę dot. przepisów prawa pracy i bezpiecznych zachowań w środowisku pracy. W 2007 r. do rywalizacji na szczeblu okręgów przystąpiło ponad 900 uczniów. Finał konkursu zorganizowano 15 maja br w siedzibie Związku Rzemiosła Polskiego w Warszawie. Reprezentowane były 23 izby rzemieślnicze zrzeszone w ZRP.

Współpraca ze społeczną inspekcją pracy

Współpraca Państwowej Inspekcji Pracy ze społeczną inspekcją pracy – zgodnie z ustawą z 24 czerwca 1983 roku o społecznej inspekcji pracy - polega m.in. na wspieraniu działania sip poprzez organizację szkoleń, przekazywaniu materiałów dydaktycznych oraz udzielaniu porad prawnych. Państwowi inspektorzy pracy przeprowadzają też kontrole na wniosek sip.

Państwowa Inspekcja Pracy służąc pomocą merytoryczną przeszkoliła 4 702 społecznych inspektorów pracy roku w 2005 roku oraz 3 944 w 2006 roku. W pierwszym półroczu 2007 roku zorganizowano szkolenia dla 2 583 społecznych inspektorów pracy. PIP przygotowała i wydała materiał edukacyjny, „Poradnik społecznego inspektora pracy” wraz z płytą CD zawierającą zbiór niezbędnych dokumentów, przepisów prawnych i wydawnictw. Materiał ten nieodpłatnie przekazywano sip podczas szkoleń, został także przekazany centralom związkowym.

Przykłady:

- *Wśród przykładów współpracy Państwowej Inspekcji Pracy ze społeczną inspekcją pracy można wymienić 8 spotkań szkoleniowych prowadzonych przez inspektorów pracy i społecznych inspektorów pracy w „Klubie społecznego inspektora pracy” funkcjonującym przy Zarządzie Regionu Podlaskiego NSZZ „Solidarność”. W każdym ze szkoleń uczestniczyło 20-30 osób (OIP Białystok).*

- *Na wniosek: NSZZ „Solidarność” Region Świętokrzyski w Kielcach przeprowadzono 6 spotkań szkoleniowych dla 81 sip. W ramach tej współpracy opracowano wspólnie harmonogram szkoleń tematycznych i okolicznościowych na I półrocze 2007 r. i jest on systematycznie realizowany i modyfikowany (OIP Kielce).*
- *Na wniosek Federacji NSZZ Przemysłu Lekkiego zorganizowano 7 szkoleń dla 110 sip. Przedmiotem szkoleń prowadzonych dla społecznych inspektorów pracy było m.in. omówienie ich uprawnień i obowiązków w świetle ustawy o społecznej inspekcji pracy, a także przepisów ustawodawstwa pracy, zwłaszcza w aspekcie praktyki ich stosowania (OIP Łódź).*
- *na prośbę organizacji związkowych działających w MICHELIN POLSKA S.A., zorganizowano 3 szkolenia dla 90 społecznych inspektorów pracy. Przedmiotem szkolenia mającego charakter warsztatów były następujące zagadnienia: zakładowe postępowanie powypadkowe, ocena ryzyka zawodowego, zagadnienia prawne związane z funkcjonowaniem SIP (OIP Olsztyn).*
- *Na wniosek organizacji związkowych zorganizowano 7 szkoleń dotyczących roli i zadań SIP w placówkach oświatowo-wychowawczych, bezpiecznych i higienicznych warunków pracy, zagadnień związanych z urlopami wypoczynkowymi, działalnością PIP, współdziałania PIP z SIP (OIP Wrocław).*

Spółeczna inspekcja pracy w 12 przypadkach wniosowała o przeprowadzenie kontroli przez Państwową Inspekcję Pracy. Liczba kontroli na wniosek sip od dłuższego czasu nie ulega zasadniczym zmianom i utrzymuje mniej więcej się na tym samym poziomie: 32 kontrole w 2005 r. i 21 w 2006 r.

Dla Państwowej Inspekcji Pracy społeczni inspektorzy pracy są tradycyjnym i nieocenionym partnerem w bieżącej dbałości o warunki pracy. Inspektor „zawodowy” statystycznie bywa w zakładzie raz na kilka lat, sip jest tam, na co dzień. Właśnie bieżąca działalność zapobiegawcza, coroczne przeglądy stanowisk pracy potwierdzają tezę o pozytywnym wpływie społecznej inspekcji pracy na bezpieczeństwo pracy i przestrzeganie praworządności w zakładach pracy. Dowodem tego jest funkcjonowanie w zakładach ksiąg zaleceń i uwag sip, uczestnictwo w posiedzeniach Komisji Bezpieczeństwa, udział w pracach zespołów powypadkowych. W kontrolowanych zakładach pracy, 1 180 zakładowych społecznych inspektorów pracy wydało w 2006 roku 2 960 zaleceń (1 977 zaleceń w 2007 r.), społeczni inspektorzy pracy zgłosili również 5 269 uwag (5 237 uwag w I półroczu 2007 r.). Wydawane zalecenia wyko-

nane zostały przez administrację zakładów pracy w ok. 95,1% (95% w 2007 r.) , zaś zgłaszane uwagi w ok. 93% (96% w 2007 r.).

Spółeczna inspekcja pracy (sip) działa głównie w dużych zakładach zatrudniających powyżej 250 pracowników. Jak wynika z aktualnych danych PIP, sip działa w 51% zakładów zatrudniających powyżej 250 pracowników oraz w 37,57% zakładów zatrudniających od 50 do 249 pracowników. Jeśli chodzi o branże to dominują: przetwórstwo przemysłowe – 35%, ochrona zdrowia – 11,8%, edukacja – 10,5%, transport i składowanie – 7,3%, górnictwo i kopalnictwo – 6,6%. Funkcjonowanie sip w mikroprzedsiębiorstwach (do 9 zatrudnionych) jest znikome. W pierwszym półroczu 2007 r. skontrolowano 11 585 takich zakładów i zanotowano tylko 51 przypadków istnienia sip.

Rok 2005	Rok 2006	I połowa roku 2007
Na 71 969 kontroli – badano czy działa sip (było 7 427 społecznych inspektorów pracy w zakładach)	Na 64 092 kontroli – badano czy działa sip (było 3 956 społecznych inspektorów pracy w zakładach)	28 256 kontroli – badano czy działa sip (było 2 980 społecznych inspektorów pracy w zakładach)
336 wspólnych kontroli	245 wspólnych kontroli	193 wspólne kontrole
17 kontroli na wniosek sip	21 kontroli na wniosek sip	12 kontroli na wniosek sip
1 057 powiadomień o wynikach kontroli	1 021 powiadomień o wynikach kontroli	422 powiadomienia o wynikach kontroli
1 822 zakładowych sip wydało 5 386 zaleceń i 5 016 uwag	1 180 zakładowych sip wydało 2 960 zaleceń i 1 798 uwag	742 zakładowych sip wydało 1 977 zaleceń i 5 237 uwag
1544 założone księgi zaleceń i uwag	999 założonych ksiąg zaleceń i uwag	563 założonych ksiąg zaleceń i uwag
4702 przeszkolonych sip	3 944 przeszkolonych sip	2 583 przeszkolonych sip

Podsumowanie

Przedstawiona informacja wskazuje na pozytywne tendencje w zakresie współpracy Państwowej Inspekcji Pracy z partnerami społecznymi. Powinny one być

umacniane i rozwijane. Mając na względzie zapewnienie skutecznej ochrony praw pracowniczych, eliminowanie zagrożeń powodujących wypadki przy pracy oraz stałą wymianę informacji i opinii, współpraca wręcz musi się rozwijać i realizowana będzie w codziennym bieżącym współdziałaniu. Współpraca, jak dotychczas, obejmować będzie organizowanie doradczej i instruktażowej działalności szkoleniowej w celu podniesienia poziomu wiedzy w zakresie prawa pracy, bezpieczeństwa pracy, a także współpracy w zakresie przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych (organizowanie kampanii i imprez promocyjnych, a także współpraca w prowadzeniu konkursów).

I tak w dziedzinie:

- Wymiany informacji – powinno się kontynuować różne formy przekazywania informacji dotyczących strategicznych oraz bieżących zadań Państwowej Inspekcji Pracy w ramach współdziałania z ogólnopolskimi centralami związków zawodowych oraz korporacjami pracodawców. Należy dążyć do większego zaangażowania partnerów społecznych w ustalanie priorytetów działań oraz w aktywną i skuteczną współpracę nad praktyczną poprawą bezpieczeństwa i higieny pracy.
- Edukacji – winny być kontynuowane szkolenia organizowane przez Państwową Inspekcję Pracy na wniosek organizacji związkowych oraz organizacji pracodawców. Prowadzona przez Państwową Inspekcję Pracy działalność edukacyjna wpływa, bowiem na stan świadomości, a w długoterminowej strategii powinna doprowadzić do istotnych zmian w dziedzinie ochrony pracy w Polsce. W najbliższej przyszłości należy we współpracy z partnerami społecznymi opracować koncepcję wprowadzenia nowych form i metod szkolenia, coraz bardziej atrakcyjnych i efektywnych.
- Doradztwa dla partnerów społecznych – oprócz kontynuowania dotychczasowych form działania, należy również zachęcać do korzystania z informacji zawartych w Internecie na stronie Państwowej Inspekcji Pracy. Witryna internetowa Państwowej Inspekcji Pracy będzie rozbudowywana i stale aktualizowana w taki sposób, aby dobrze odpowiadała potrzebom naszych partnerów. Jest, bowiem najtańszym sposobem dotarcia do jak największej liczby pracodawców i pracowników.
- Przedsięwzięć popularyzujących ochronę pracy – należy przekonywać pracodawców do działań podnoszących poziom bezpieczeństwa i kultury pracy, a także wyrabiać wśród nich przekonanie, że zwiększenie bezpieczeństwa

pracy podnosi produktywność. Długofalowe tendencje wskazują wprawdzie na poprawę stanu bhp, ale nadal istnieją zagrożone sektory, takie jak rolnictwo i budownictwo, czy małe zakłady.